

20—25 Gange saa stor en Befolkning, ikke naaet til at kunne eksportere mere end dobbelt saa meget som vort Land. Jeg tvivler ikke paa, at Japan, Kina, Indien, og hvilke oversøiske Lande man ellers vil nævne, kan blive en Fare for den europæiske Industri, men først, hvis de forkorter Arbejdstiden og skaber den intelligente Arbejderklasse, som man har i Europa og Amerika.

Ogsaa i vort Land viser det sig, at Arbejdstidens Forkortelse og Industriens Opblomstring er gaaet Haand i Haand. Den megen Tale om den Ulykke, 8 Timers Dagen kunde forvalde, og de mange Forsøg paa at give den Skylden for den Krise, vi i et Par Aar har lidt under ligesom andre Lande, bør derfor forstumme, der er i Virkeligheden intet fornuftigt Menneske, der tror paa dem.

Jeg omtalte før, at de advarende Ord, der lød i England ved 10 Timers Dagens Gennemførelse, lige saa godt kunde have lydt i den danske Rigsdag fra en konservativ Talers Side. Ja, de ikke alene kunde have lydt, men de har ogsaa lydt Gang paa Gang, naar Forslaget om 8 Timers Dagen har været fremsat. Det skete første Gang i 1891 og i Landstinget. Om Behandlingen der er der ikke meget at sige, Forslaget blev erklæret for socialistisk, uha, vil man i vore Dage uvilkaarligt udbryde, og det blev erklæret for at være uden samfundsmæssig Betydning. Tinget vedtog Overgangen til næste Sag paa Dagsordenen. Jeg vil dog bemærke, at der var to Medlemmer af Venstre, Octavius Hansen og Madsen-Mygdal, der forlangte Ordet, men det blev dem nægtet. Hvad disse to Medlemmer af Venstre vilde have sagt, staaar ganske vist hen i det uvisse; men naar man ser hen til det venkabelige Sindelag, der i de Dage var hos Venstre overfor Arbejderne i Byerne, og som forhaabentlig eksisterer den Dag i Dag hos Venstrepartiet, naar man ser hen til den demonstrative Maade, hvorpaa de forlangte Ordet, og hvorpaa det blev nægtet dem, samt til den Kendsgerning, at hele Venstre stemte mod Overgangen til Dagsorden, tør jeg vel gaa ud fra, at de ikke har være absolutte Modstandere af al Tale om en lovfæstet 8 Timers Arbejdsdag. Senere blev Sagen Gang paa Gang fremsat i Folketinget, kom til første Behandling og gik i Udvalg. Akkurat de samme Argumenter blev fremsat som for snart 100 Aar siden i England. Arbejdstiden var et privat Forhold mellem Arbejder og Arbejdsgiver, som Samfundet intet havde med at gøre; og senere, da Organisationerne tiltog i Styrke, blev det en Sag mellem dem, Industrien kunde ikke

bære det, vi kunde ikke konkurrere med Ulandet. Ja, hvis endda Socialdemokratiet kunde forpligte sig til at gennemføre 8 Timers Dagen internationalt, sagde Venstre, kunde der være Tale om det.

Med Hensyn til Arbejdets Frihed blev der dog allerede for mange Aar siden skudt en Breche i Muren. Allerede i forrige Aarhundrede var der kommet Revner i Muren ved Helligdagsloven og Fabrikloven, med Begrænsning af Børns og unge Menneskers Arbejdstid, samt Lukkeloven. I Fabrikloven af 1913 fastsættes det, at Arbejdsraadet kan begrænse Arbejdstiden i sundhedsfarlige Virksomheder. Og endelig i 1918 gennemførtes 8 Timers Arbejdsdagen i kontinuerligt drevne Virksomheder. At indføre den i alle Fag drister man sig dog endnu ikke til, man tør ikke, siger man, tage de katastrofale Følger, som en 1 à 2 Timers faktisk Nedsættelse af Arbejdstiden vilde betyde. Bortset fra Frasen om den frie Kontrakt mellem Arbejder og Arbejdsgiver og om Arbejdets Frihed, som nu faktisk er afgaaet ved Døden, eksisterer der ikke mere nogen Principforskel, men kun en Gradsforskel mellem det Forslag, som foreligger her, og det, der allerede er lovmæssigt fastslaaet.

Har saaledes 8 Timers Dagen her paa Rigsdagen haft en krank Skæbne, saa har Bevægelsen i den praktiske Verden haft et heldigere Forløb. Samtidig med, at Storindustrien forandrer Arbejdets Karakter, forandrer den ogsaa Forholdet mellem Arbejder og Arbejdsgiver. Svenden, som stod Mesteren nogenlunde nær i Kaar, bliver nu til Fabrikarbejder eller Arbejder i en eller anden stor Virksomhed. Den Udsigt, man tidligere havde til at kunne vinde frem ved Flid, Dygtighed og Sparsommelighed, er ophørt. Det er efter Storindustriens Sejr saa godt som umuligt. For den, der en Gang er gaaet ind ad Fabrikkenes Dør som Arbejder, lades i Virkeligheden alt Haab ude. Han kan undtagelsesvis ved en lykkelig Hændelse svinge sig i Vejret, men hverken, som jeg siger, ved Flid eller Sparsommelighed, dertil er Lønnen for ringe.

De meget omtalte Manchester-Theorier eller maaske rettere det, som Manchester-Theoriernes Disciple har forvrænget dem til, anviser Arbejderen hans Plads: Arbejdskraften er en Vare som enhver anden Salgsstand. Denne Betragtning er desværre i alt for høj Grad den moderne Arbejdsgivers, og det er egentlig Hovedaarsagen til alle de sociale Kampe, som vort Samfund i de sidste 30—40 Aar har lidt under. For vel er Arbejdskraften en Vare, men Ar-